

svojega učiteljskega življenja in do sedaj. Vidil sem, da je mnogo teh že prav poštenih možev; mnogo mnogo pa jih je prišlo na krive pota, po katerih tavajo sebi in človeštvu na škodo. To me je nagnilo, da bodem od sedaj za naprej bolj odgojeval, kakor pa podučeval, ali vsaj podučeval ne bom nikoli, da bi ne mislil, kako bi se mladina bolje gojila za življenje, ki jo pozneje čaka.

3. *aprila*. Učitelj, ki je tudi cerkveni pevec in organist, naj nikar ne pozabi, kar piše sv. Bernard o cerkvenem petji. On pravi: „Vse, kar se glasi v cerkvi, mora učiti ponižnost, priporočevati ljubezen, vedriti um, boljšati нравnost, živiti pobožnost, križati hudobijo, berzdati počutke in povzdigovati duha. Petje naj bo resno in milo, da ne oživilja spačenega poželenja, pa tudi da ni sirovo; naj bo prijetno, in ne lahkomisljeno, mično za uho, pa tudi za serce vbrano. S petjem naj se odganja čmernost in gasi jeza; z njim naj se kažejo čerke, in tudi duh naj se nikar ne prezira. Kdor pri petji ne vbira serca z Bogom, zgubi vso pevsko moč. Če glasi bolj na to merijo, da se začasno prijetno v serce silijo, kakor pa resnico izrazujejo in v dušo vtiskajo, je znamenje, da je tako petje brez pomena in škodljivo“.

4. *aprila*. Podučevanje mora izhajati iz znotranjega prepričanja. Skusil sem, da mora učitelj iz globočine svojega serca podučevati, če hoče, da njegov nauk obrodi lepega sadja.

5. *aprila*. Tudi jaz sem bil nekdanj tak, da mi je vsaka nova reč v šoli merzela, in da sem bil vedno nejevoljen, ko sem v šolskih knjigah zapazil nove imena za to in uno reč; toda sedaj o tej reči drugače mislim. Kedar pridem do kaj takega, kar mi je bilo do sedaj še neznano, tako dolgo premišlujem in primerjam z drugo znano rečjo, da pridem do vzroka, zakaj je tako bolje, kakor tako. Tudi prašati se ne sramujem, sej se človek nikoli ne izučí, dokler živi.

Novice.

Iz Celovca. S prihodnjim letom nastopi družba sv. Mohorja sedmo leto svoje delavnosti po sedanji osnovi, zato vabi vse častite Slovence in Slovenke brez razločka stanú in starosti k prav obilnemu pristopu. Kakor doslej skozi šest let, ostane jej tudi vprihodnje prva skerb, da vstreže vsem družnikom, katerih je štela letos že 2719, s prav zanimivim podučnim in kratkočasnim berilom. Letnina iznaša

1 gold., dosmertnina (plača za vse žive dni) pa 15 gold. av. v. Oglašajo pa naj se g. g. družniki, kjerkoli je to le mogoče, po čast. dekanijskih predstojnikih, po katerih bodo mesca julija prihodnjega leta tudi prejeli družbine bukve; drugi pa pod družbinim naslovom naravnost v Celovcu. („Priatelj.“)

Iz Maribora. (Poziv pomagati k stavbi spominka v čast pokojnemu knezu in vladiku lavantinskemu Antonu Martinu Slomšeku). Slovenci! Nazoči poziv terka na vaše rodoljubno srce in vas budi k slavnemu činu srajnega domoljubja. Komaj so kuez in vladika Anton Martin Slomšek v Gospodu zaspali, so enoglasno vsi slovenski časniki željo in tirjavo izrekli, da je dolžnost slovenskega národa, možu takó plemenitega značaja, rodoljuba tolikih zaslug in škofu takó visokih čednost dostojin spominek postaviti. Duhovski spominek so jim postavile slovenske čitavnice v navdušenih besedah in posamni rodoljubi v knjigah, pesmih in slikah; ali javen spominek se še den denešnji pogreša, kateri bi nam vtelesil Slomšekove čednosti in zasluge. Vsi izobraženi národi nekdanji kakor sedanjí so postavili javne in dragocene spominke možém, kateri so bili národa svojega dika in ponos; za njimi ne sme nikakor zaostati slovenska omika. Slomšek so bili juternja zvezda na obnebhí slovenskem, ko je še nočna tema pokrivala spijočo našo národnost; kakor juternja zarja so razsvetljevali slovensko mladost, da bi se zbudila in spoznala dolžnost do roda svojega; kakor solnce poldnevno so ogrevali naše serca za pobožno rodoljubje in zorili s svojo gorkoto mnogoverstne sadove narodne prosvete; in njih smert — ali ní bila večerní zvezdi podobna, ki je na kviško dvigala upanje naše in nas navdušila na njih grobu k prisegi stanovitnosti v delovanji za blagor národa? — Vse svoje dušne in telesne moči so tebi posvetili, mili narod slovenski! Tebi so bile posvečene vse njih misli, tebi vsak udarec njih očetovskega srca. Tebi je služilo njih peró nebeško, tebi je govorila njih beseda apostolska. Tebi so žertvovali truda polne dneve in noči, tebi vse svoje premoženje, tebi svoj mir in svoje dobro ime. Iz ljubezni do tebe so molčé do dna izpili naj britkejši kelih obrekovanja in krivega dolženja. Kakor skala nepremakljivi so stali tvojim sovražnikom v bran in mirno sprejemali britke udarce, tebi namenjene. Neutrujena delavnost za tvoj blagor jim je izkopala grob prerani; ali zadovoljni so stopili vanj, ker zvesti so bili; da so tebe ljubili čisto in stanovito do konca. Narod slovenski! ktera žertva ti bo prevelika, da vredno proslavljaš dobrotnika tolikega, da javno in sjajno pokažeš svojo hvaležnost in razsvetljeno omiko? — Odbor v ta namen sestavljen iz poročnikov visoke časti vrednega konzistorija labodske biškupije in mariborske čitavnice, ktere ud so bili, ktere zборе so tolikokrat s svojo pričujočnostjo in besedo razveselili, vabi s tim vse Slovence, naj pripomorejo, da se postavi vladiku Slomšeku javen in krasen spominek v mariborskem mestu, kamor so v blagor Slovencev sedež lavantinskega škofijstva prenesli in kjer njih košice počivajo. Zatorej prosi odbor za milodare po vseh krajih, kodarkoli se govori slovenski jezik in se ljubi in spoštuje spomin Slomšekov, ter k žertveniku domoljubja vse Slovence kliče. Slovenci! v gostih vrstah obstopite tedaj žertvenik hva-

ležnega domoljubja. Pokladaj vsak, kolikor zamore in kakor ga rodoljubno serce nagiba. Veča ko bo vaša radodarnost, sjajniši bo spominek Slomškov. Pristopite naj poprej vi duhovniki; vam so spisali „hrano evangelijsko in apostoljsko“; — nasledujte učitelji; vam je „Blaže in Nežica“ potokáz pravega slovenskega šolstva; — ne zaoščajte očetje in matere slovenske, ki krušnico Slomškovih „drobtin“ zavživate; — pridruži se mladost slovenska, ki ti Slomšek „pot deviškega življenja“ kažejo; — pa tudi vi otroci pritecite, ki vas Slomškov „angel molitve“ vodi. Pristopimo brez razločka, vsi in pokazimo svetu, da Slomškov misli so naše misli, njegove načela naše načela; da njegov značaj in njegov duh ostane Slovincem potokazna zvezda za vse čase. Pokazimo svetu, da smo vredni in sposobni, da kakor narod živimo, kakor narod se čutimo in kakor narod v kolo ravnopravnih narodov stopimo. Živila na veke slava in spomin Slomškov! *)

— Nov tolmač „enakopravnosti“ med nemškimi omikonomci je prišel na dan v nemškem (?) Mariboru. V mestnem zboru so se posvetovali, bi se le učil slovenski jezik na novi dekliški šoli. Kar vstane slavní gospod, ter med drugimi učenimi besedami, s kterimi dokazuje, da je slovenski jezik čisto nepotreben na slovenski zemlji, izreče slavno hipotezo: „Ravnopravnost jezikov je v tem, da se slovenskim otrokom ponuja prilika, kako naučiti se nemškega jezika“. Se vé da, potem ko bo Slovenec zatajil svoj rod, bote vsikdar tako velikoserčni in močnodušni, da ga sprejmeté med svoj narod! Vi, ki se toliko trudite, da bi izpeljali enakopravnost v mnogojezični Avstriji, tukaj, tukaj le se učite!! — Pri ravno temu zboru so odvergli tudi čitavnično povabilo, da bi se namreč mesto vdeleževalo pri Slomškovem spominku. O tem predlogu so prestopili kar na ravnost na dnevni red. No! takošno postopanje je vsaj dosledno! „Kaj nas briga vaš slovenski škup. Že v življenji nam je presedala njegova slovenščina, kaj, — sedaj pa bomo mertvemu še spominek stavili. Naj bi bil tako ravnal, kakor smo mi hoteli, bi že dobil spominek!“ Čuda golemu, da slavní mestni možje ne vedo, da ima Slomšek že tak spomin pri Slovencih in Nemcih, da se ne bo nikdar zdrobil, in ne bo strohnél, dokler se bo pravica, resnica in poštenje na tem svetu spoštovalo, in dokler se bodo priznavale zasluge slavnih mož za prestol, dom in narod.

Neceljan.

Iz Černomlja. „Kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“. Mat. 18. 20. Ker se zdaj sv. leto obhaja, se je tudi naša šolska mladina po opravljeni sv. spovedi 17 t. m. v šolskem poslopji zbrala in šla v lepem redu v domačo cerkev. Kar jih je bilo za sv. obhajilo namenjenih, so bili obhajani med sv. mašo, pri kteri so otroci prav ganljivo peli, in potem smo se podali k bližnji cerkvi v Vojnovas. Med potjo sta za vsakim dvajsetim parom po dva učenca sv. rožnivenec na glas molila, in drugi so odgovarjali. Ko smo tako paroma pomikaje se prišli v cerkev, so g. ravnatelj pred veliki altar poklekli in iz bukvic: Molitve pri obiskovanji

*) Tudi „Tovaršev“ vredništvo bode veselo nabiralo in razglaševalo darove za spominek v čast preslavnega moža — ob enem prvega slovenskega pedagoga in dobrotnika narodnih šol.

cerkva molili; po odmoljenih litanijah od vseh Svetnikov so otroci zapeli Matere božje pesem: „O Devica bod češena!“ Vernivši se nazaj so zopet sv. rožnivenec molili in po dokončani poti proti domu se podali. Popoldne ob eni smo se zopet zbrali in v drugič obiskali cerkev M. b. v Vojnivasi, kjer so g. ravnatelj po opravljenih molitvah litanije M. b. peli, katerim so otroci pevaje odgovarjali. Nazaj gredé se je molilo kakor zjutraj zopet na glas.

Vreme nam je bilo prav vgodno; Bog daj, da bi bila tudi naša molitev Bogu vgodna in obrodila dobri sad pri mladini! *** —

Iz Ljubljane. Presvitli cesar so poglavarja barona Šlojsnika s priznanjem njegove zveste službe prestavili v pokojni stan, in na njegovo mesto je prišel baron Eduard B a h.

— V nedeljo 19. preteč. m. se je odperla nova bolnišnica za otroke, kateri je presvitla cesarica Elizabeta zavetnica. Bog daj lepi napravi veliko srečo!

— Presvitli cesar so gospó mater ljubljanskega uršulinskega samostana preč. Jovano bar. Cirhajmovo postavili z redom zlatega križa s krono za večletne posebne zasluge.

— Kakor prejšnje dve leti, je pobral tudi letos iz „Tovarša“ svoje mične in podučne „pomenke o slovenskem pisanji“ marljivi **Jezičnik III.** leta, kateri se dobiva v prav lični knjižici pri pisatelju po 50, pri bukvarjih pa po 60 kr. Vstregel bo mislimo zlasti z razlaganjem našega občnega imena in imen posebnih slovanskih rodov. Priporočamo ga torej ne le vsem pridnim učiteljem, temuč tudi šolski mladosti v srednjih šolah, ki se učé jezikoslovja in vsem, ki jim je pri sercu slovenščina na terdni in gotovi podlagi, česar nam je porok učeni pisavec omenjenih vabivnih pomenkov. Dobí se še tudi mnogo zvezkov lanskega „Jezičnika“.

— Mnogokrat ste že g. g. učitelji popraševali, če se še kaj dobiva Riharjevih „Pred Bogom“ razun teh, kar jih je že v Potočnikovih bukvicah natisnjenih. Zatorej sem se namenil več „Pred Bogom“ skupaj na svitlo dati. Prišel je že en zvezek na dan iz skupščine nenatisnjenih napevov. Obsega 8 mašnih napevov, 1 adventuo, 2 božični, 1 od sv. obhajila, 1 pri blagoslovu, ktera se tudi lahko poje namestu „Tantum ergo“. Od 8 t. m. dalje se dobiva ta zvezek pri Riharjevi sestri v semenišču, in tudi pri g. Leop. Kremžarji na Starem tergu v Ljubljani.

G. R. m.

— Tudi je v Milic-evi tiskarnici prišel na svitlo in je na prodaj: „**Palček**“. Koledar za leto 1866. Dal A. Praprotnik. Ta lični žepni koledarček ima vse, kar je treba pratiki, potem pa še 1) kaj imena pomenijo, 2) bisago narodnih stvari in 3) mali krubek ženinom in nevestam. Vsakemu mescu je pridjan tudi Vodnikov napis. Pervikrat gre po svetu koledvat naglo oblečeni koledar „Palček“, ki pravi:

„To veste de v žepu
Naj raji tičim,
Da rad veseljujem
In muhe lovim“.

Mi pa mu naročamo:

Če letos boš dobro
Po svetu sprejet,
Pa pridi povedat,
Boš drugo šel spet!